



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Hvmanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthvmæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Art. 2. Vtrum in beatitudine principalior sit visio, an delectatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

*Durandi
similitudo
refertur.*

respectu solis, vt imaginatur Durandus: sed habet se tamquam coniunctio Dei eiusque apprehensio; sicut possessio pecunia, & pecunia non censetur duo bona distincta, sed vnum integrum bonum. Ergo sicut avarus delectatur immediate non solum possessione, sed etiam pecunia possessa: ita beatus proximè de toto illo, scilicet Deo viso, delectatur tamquam integro bono suo; Non autem prius de visione, & consequenter solum de Deo. Vbi notanda est differentia inter exemplum Durandi & rem positam. Sol enim non est secundum se, nec formale bonum frigentis, sed calor à Sole productus in ipso: vnde Sol non dicitur eius bonum nisi casualiter, quod in illo aliquid bonum causat. Deus verò secundum se & formaliter efficitur bonum beati; Nam visio Dei & Deus constituunt vnum integrum bonum formaliter homini inexistens; visio enim habet se per modum vnionis, tensionis & possessionis, qua immediate vnitur & possidetur Deus: vnde intrinsecè includit ipsum Deum; sicut vnio rem vnitam, & possessio rem possessam. Secus est de calore respectu Solis.

*Deus &
visio Dei
habent se
per modum
vnus boni.
Sicut res
& rei pos-
sessio.*

Probatur Secundò, Qui delectatur visione picturæ, immediate delectatur picturâ visâ tamquam obiecto immediate causante delectationem: neque visio villo modo delectare potest nisi quatenus includit ipsam picturam. Et qui delectatur potu vini, immediate delectatur ipso vino; vt bene explicat Caietanus: ergo similiter qui delectatur visione Dei, immediate delectabitur ipso Deo viso.

Probatur Tertio, Idem est obiectum immediatum spei, & fruitionis seu delectationis patriæ. Nam idem bonum quod ante sperabatur, postquam obtentum fuerit, delectat. Atqui obiectum spei est ipse Deus, non autem visio Dei considerata vt est quid distinctum à Deo, sicut Durandus considerat: ergo Deus idem iam obtentus & possessus, est immediatum obiectum delectationis & fruitionis. Minor probatur, Quia si Deus non esset immediatum obiectum spei, spes non esset virtus Theologica: ad virtutem enim Theologicam non sufficit vt mediâtè Deum respiciat; alioqui etiam Religio esset virtus Theologica: respicit enim immediatè cultum Dei, mediâtè verò ipsum Deum.

*4.
Responsio
ad obiectio-
nes.*

*Ipsè Deus
secundum
se est im-
mediatè
bonum
nostrum.*

Ex his patet Responsio ad fundamentum Durandi. Falsum enim est Deum secundum se non esse immediatè bonum nostrum. Dupliciter enim Deus dicitur bonum nostrum; Primò, effectiue; quatenus ab ipso tamquam fonte manat omne bonum nostrum nobis inhaerens: quo modo etiam Sol dicitur bonum nostrum ratione effectuum. Secundò, quasi formaliter & per seipsum. Neque ad hoc requiritur vt ipse tamquam forma inhaereat homini. Nam pecunia & diuitiæ per se censentur bonum avari, & tamen nulla reali vnione ipsi iunguntur. Vnde vt aliquid realiter censetur bonum meum, sufficit vt apprehendatur tamquam aliquid ad me pertinens per modum rei possessæ, cuius vsus vel fructus sit in mea potestate. Et hoc modo Deus ipse per se formaliter est bonum nostrum, scilicet tamquam res possessa, quâ semper possumus frui seu delectari, præsertim cum vitali vnione perpetuò nobis in beatitudine iungatur.

Obijcitur Secundò, Desiderare sibi Deum, ni-

hil est aliud quàm desiderare Dei visionem: ergo similiter frui Deo, est frui Dei visione; & Deum esse bonum nostrum, est Dei visionem esse bonum nostrum: ac proinde neque ipse immediatè est bonum nostrum, neque ipse immediatè delectat, sed visio eius.

Respondeo, Hæc esse quidem coniuncta, sic vt separari nequeant, tamen non esse omninò eadem, sed distingui formaliter. Nâ in altero exprimitur obiectum veluti formale desiderij, in altero materiale. Visio enim Dei non desideratur nisi quatenus intrinsecè includit Deum, veluti formam suam, à qua omnem suam bonitatem & excellentiam quasi formaliter habet (nam obiectum se habet per modum formæ respectu actus vitalis), vel, quod in idem ferè redit, dicendum est, Deum desiderari tamquam bonum principale; visionem verò tamquam vnionem & possessionem huius boni. Quare desiderij & fructus immediate versantur circa vtrumque, nempe circa visionem & circa Deum, tamquam circa vnum integrum obiectum constans veluti duabus partibus materiali & formali; vel tamquam re & rei possessione. Non verò tamquam circa duo obiecta, quorum alterum sit proximum, alterum remotum.

Obijcitur Tertio, Damnati summè tristantur non de Deo secundum se, sed de carentia visionis diuinæ: ergo beati summè gaudent non de Deo secundum se, sed immediatè de visione diuina. Consequentia Probatur; Quia sicut Deus non est malus damnatis, nisi ratione pænæ quam infert; ita non est bonus beatis, nisi ratione præmij quod confert; quod præmium est visio.

*6
Aliter dicitur
nari dolent
de carentia
Dei, aliter
Beati gan-
dent de eius
visione.*

Respondeo Negando Consequentiam. Ideò enim damnati non possunt tritari de Deo, sicut beati possunt de illo gaudere, quia Deus non potest damnatis vniri tamquam ipse per se sit illorù malum; sicut potest vniri beatis tamquam secundum se, ipsorum bonum. Ad Confirmationem. Nego illam comparationem: Deus enim per se non potest esse malum damnatorum, cum nihil in eo sit nisi summa dulcedo: potest tamen per se esse bonum beatorum; vt dictum est.

Obijcitur Quarto, Delectationes distinguuntur secundum operationes quas consequuntur; & ex illis iudicantur bonæ vel malæ vel indifferentes: ergo illæ operationes sunt causæ delectationum. Atqui non sunt causæ nisi obiectiue; ergo proximum obiectum delectationis est operatio.

Respondeo, operationem esse quidem obiectum delectationis, sed non solum; verum etiam rem illam circa quam versatur operatio. Hæc enim duo constituunt vnum integrum obiectum delectationis; vt patet in visione pulchritudinis, in auditu symphonie &c.

Aliter respondet Caietanus, sed non ad vim argumenti.

ARTICVLVS II.

Vtrum in Beatitudine principalior sit Visio quam delectatio?

Conclusio est, Visionem esse principalem. Patet ex dictis supra q. 3. a. 4. Circa Responsonem Ad secundam, est

D V B I V M.

Quomodo appetitus animalium non sit peruersus appesendo operationem propter delectationem, cum Deus instituerit delectationem propter operationem.

Respondeo, Deum instituisse delectationes propter operationes, miscendo eas operationibus veluti condimentum, vt ab animalibus auidius expeterentur operationes: sicut Medicus miscet dulcia quaedam medicamento, vt ludentius sumatur. Hunc autem ordinem nullo modo peruertunt animalia: Primò, quia non appetunt operationem ob delectationem, ordinando operationem ad delectationem tamquam medium ad finem; hoc enim esset peruertere ordinem diuinae institutionis: sed simplici modo appetunt operationem ob delectationem, tamquam ob rationem quaedam boni quae est in operatione: sicut appetitur saccharum ob dulcedinem, tamquam ob bonitatem intrinsecam. Non enim est necessarium vt res semper appetatur propter optimam rationem boni quae in ipsa est; sufficit vt ob aliquam appetatur, & nulla adsit mala circumstantia. Secundò, quia non ob solam delectationem appetunt operationes, sed etiam quia per se sunt naturae conuenientes. Sic aues nidificant, non quia hoc delectabile, sed quia instinctibus naturae conueniens: Verum quia delectatio facit eas magis conuenientes, quam per se sint, ideo in causa est vt operationes ardentius appetantur.

*Anima-
ria appe-
tunt ope-
rationes
non solum
ob delecta-
tionem, sed
etiam quia
naturae co-
nuenientes.*

ARTICVLVS III.

Vtrum ad Beatitudinem requiratur Comprehensio?

Respondeo, Ad beatitudinem necessario concurrere tria: Visionem, Comprehensionem, & fruitionem.

D V B I V M I.

Quis actus significetur hic nomine Comprehensionis.

*Distinctio
inter visio-
nem & co-
prehensio-
nem.*

NOtandum est, visionem per se solum dicere claram cognitionem rei vise, & formaliter non esse tentionem seu consecutionem boni desiderati; Nam qui amat pecunias, licet videat eas, non tamen ideo eas tenet; & tamen si amet pulcritudinem, videndo eam tenet; si amat musicam, audiendo tenet. Et contra, comprehensio per se non dicit visionem, sed solum adeptionem boni desiderati eo modo, quo aptum est haberi. Nam aliter habentur honores, aliter diuitiae & voluptates. Quamuis igitur ratio visionis & comprehensionis, in visione Dei concurrant, tamen aliquo modo distinguuntur: quia visio Dei, tantum dicit summam quandam perfectionem intellectus; non autem tentionem summi boni: comprehensio autem includit quidquid est de ratione visionis, & addit praeterea specialem quandam habitudinem ad Deum tamquam ad finem obtentum; vt notat D. Thomas q. 4. art. 3. ad 3. quae habitudo est in voluntate. Quo posito

Respondeo, Nomine comprehensionis non significari aliquem actum distinctum à visione & amore concupiscentiae: sed vtrumque habere rationem comprehensionis, connotando tamen concomitantiam alterius. Visio enim habet rationem comprehensionis immediatam. Nam per visionem immediatam tamquam per manum quandam apprehenditur & tenetur Deus. Requirit tamen haec visio vt rationem habeat perfectam comprehensionis, concomitantiam amoris concupiscentiae. Et ratio est; quia comprehensio dicit apprehensionem seu tentionem boni amati: illud enim dicitur comprehendere quod ante sumus profecuti, & etiamnum amamus, & propter amorem tenemus. Vnde etiam amor habet rationem comprehensionis, sed mediatam. Quia sicut voluntatis est profecuti bonum dum est absens, & ad illud tendere: ita eiusdem voluntatis est tenere illud cum fuerit praesens. Atqui voluntas non tenet illud aliquo actu suo, nisi amore concupiscentiae; vt patet in beatitudine falsa: avarus enim obtentam pecuniam, non tenet illam aliquo actu voluntatis, nisi amore quo vult illam possidere. Itaque amor concupiscentiae habet rationem comprehensionis mediatam; quia hoc amore homo tenet Deum praesentem per intellectum. Itaque per voluntatem fit comprehensio tamquam per causam applicantem, & quantum in se est mouentem, & quasi stringentem intellectum, veluti manum, vt fortiter teneat.

*Quo mo-
do visio fit
compre-
hensio, &
quomodo
amor?*

*Voluntas
compre-
hendit
Deum me-
diante vi-
sione.*

Hinc sequitur, Visionem vt est prior amore, non esse perfectam comprehensionem; quia non consideratur vt terminus prosecutionis voluntatis. Verum quia ex visione eodem instanti temporis sequitur amor qui fertur in visionem & in Deum visum, & quantum in se est necessitat intellectum vt omnibus viribus teneat Deum praesentem, fit vt eodem instanti temporis visio incipiat habere rationem completam comprehensionis.

*Visio vt est
prior amo-
re non est
perfecta
compre-
hensio.*

Hinc etiam intelligitur quomodo verum sit quod ait D. Thomas ad tertium etiam visionem esse obiectum comprehensionis. Comprehensio enim pertinet ad voluntatem, tamquam ad id quo Deum mediate comprehendimus: & sic visio est eius obiectum. Voluntas enim vult ipsam visionem manere, & ad hoc intellectum quantum in se est mouet, vt semper Deum per visionem praesentem habeat.

D V B I V M II.

Vtrum Visio, Comprehensio, Delectatio recte dicantur dotes animae?

Respondeo, Recte dici dotes animae, metaphoram acceptam ab eo quod in nuptijs humanis fieri solet. Sicut enim ibi dos dicitur quod solet dari sponsae dum eam sponsus in domum suam solenniter introducit: ita recte dotes dicuntur diuitiae illae quae animae dantur, dum à sponso suo in caelum traduntur. Pari modo dicuntur dotes corporis, ornamenta supernaturalia quae corpori tribuntur quando in caelum transferretur. Quare cum animae tunc haec tria dentur, recte dicuntur animae dotes. Visio respicit fidem, comprehensio spei, delectatio seu fruitio charitati.

10

*Quid sit
Dotes.*

*Dotes ani-
mae sunt
visio, com-
prehensio,
& delecta-
tio.*